

Riikka Shemeikka, Mika Ala-Kauhaluoma, Essi Lemberg

15.9.2023

Valtioneuvostolle

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä

Viite: lausuntopyyntö Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta VN/22900/2023

Asia: Kuntoutussäätiö tarkastelee luonnosta Valtioneuvoston asetuksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta. Kuntoutussäätiön asetuksen tarkastelussa erityistä huomiota herättävät 1 §, 4 § ja 12 §. Asetuksen 1 §:n kohdalla Kuntoutussäätiön näkemyksen mukaan avustuslajien käytännön merkitys ja suhde toisiinsa vaatisi täsmentämistä. Asetuksen 4 §:n kohdalla Kuntoutussäätiö näkee, että järjestön tai yleishyödyllisen säätiön varallisuusaseman arviointi yhden vuoden tilinpäätöksen perusteella voi antaa varallisuudesta harhaanjohtavan käsityksen, minkä vuoksi varallisuusasemaa tulisi arvioida esimerkiksi kolmen tai neljän viimeisimmän sääntöjen mukaisen tilikauden perusteella. Asetuksen 12 §:n kohdalla Kuntoutussäätiö ehdottaa, että osarahoitusosuuden haku ja siihen liittyvä päätöksenteko olisi jatkuvaa. Hakuaikojen vaihtelevuus hankaloittaa rahoitushakuihin osallistumista, ja hakuaikojen osittaiset päällekkäisyydet voivat viivästyttää jo myönteisen päätöksen saaneen kehittämistyön käynnistämistä.

Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tausta

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotosta myönnettäviä valtionavustuksia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille on myönnetty yhteensä 373,6 milj. euroa vuonna 2023. Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää avustukset pohjautuen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) valmistelemaan avustusehdotukseen. Avustukset myönnetään pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotto tuloutetaan 1.1.2024 alkaen yleiskatteellisena valtion tulotilille, mistä se siirtyy osaksi yleiskatteellista kehysrahoitusta. Uudessa rahoitusmallissa katkaistaan yhteys arpajaislaissa säädettyjen yksilöityjen käyttötarkoitusten väliltä. Arpajaislakiin (1047/2001) on sisällytetty sosiaali- ja terveysministeriön myöntämiin valtionavustuksiin ja viranomaistoimintaan liittyvää sääntelyä sekä asetuksenantovaltuuksia, mitkä kumoutuvat rahoitusmalliuudistuksen myötä. Jatkossa nykyiset ns. STEA-avustukset rahoitetaan budjettivaroin.

1 § (avustuslajit)

Asetusluonnoksen 1 §:n mukaan avustus voidaan myöntää yleisavustuksena, investointiavustuksena tai hankeavustuksena. Kuntoutussäätiön näkemyksen mukaan avustuslajien käytännön merkitys ja suhde toisiinsa vaatisi vielä täsmentämistä.

Riikka Shemeikka, Mika Ala-Kauhaluoma, Essi Lemberg

15.9.2023

2 § (Avustettava toiminta)

Kuntoutussäätiön näkemyksen mukaan on tärkeä varmistaa, ettei avustetulla toiminnalla korvata kunnan tai hyvinvointialueen lakisääteisiä julkisia tehtäviä. On myös keskeistä turvata järjestöjen mahdollisuus toteuttaa arvokasta osaamistaan ja potentiaaliaan uusien toimintamuotojen tutkimuksessa, kehittämisessä, käyttöönotossa ja levittämisessä.

3 § (Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset)

Ellei asetustekstin muutoksella tavoitella muutosta nykikäytäntöön, ei Kuntoutussäätiöllä ole siihen huomauttamista.

4 § (Avustuksen määrä)

Kuntoutussäätiö näkee, että järjestön tai yleishyödyllisen säätiön varallisuusaseman arviointi yhden vuoden tilinpäätöksen perusteella voi antaa varallisuudesta harhaanjohtavan käsityksen. Kohtuullisempaa olisi arvioida varallisuusasemaa esimerkiksi kolmen tai neljän viimeisimmän sääntöjen mukaisen tilikauden perusteella.

5 § (Valtionavustuksen hakeminen)

Pykälässä mainitut aikataulut vastaavat nykyistä ja ovat käytännössä toimiviksi havaitut. Kuntoutussäätiö esittää kuitenkin jatkuvaa haku-aikaa muiden rahoittajien kehittämishankkeiden osarahoitusosuuksiin liittyviin avustuksiin. Asiaa on esitelty tarkemmin osarahoitusosuuksia käsittelevässä 12 §:ssä.

6 ja 7 § (Avustuspäätös; Avustuksen maksaminen)

Ei lausuttavaa, linjassa nykyiseen.

8 § (Avustuksen käyttö)

Kuntoutussäätiö yhtyy SOSTEn lausunnossaan esittämään kritiikkiin koskien asetuksen 8 §:än toista momenttia (tilojen vuokraaminen).

9 § (Hyväksyttävät kustannukset)

Kuntoutussäätiö kannattaa SOSTEn esitystä siitä, että asetusluonnoksen 9 §:ään lisätään seuraava säännös:

”Järjestö voi käyttää saamastaan valtionavustuksesta kymmenen prosenttia (10%) avustettuun toimintaan välittömästi liittyvään varainhankintaan, kuitenkin vähintään 3000 ja korkeintaan 60000 euroa kunakin kalenterivuonna.”

10 § (Yleisavustus)

Kuntoutussäätiön näkemyksen mukaan 10 §:n 3 momentista tulee poistaa koulutustoiminta. Koulutustoiminta ei ole rinnastettavissa tarvikkeiden ja julkaisujen myyntiin tai tilojen vuokraukseen.

11 § (Investointi- ja hankeavustukset)

Ei kommentoitavaa.

Riikka Shemeikka, Mika Ala-Kauhaluoma, Essi Lemberg

15.9.2023

12 § (Osarahoitusosuuteen myönnettävä avustus)

Kuntoutussäätiö näkee, että järjestöjen osaamisen ja potentiaalın hyödyntämisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että STEAn avustuksia voitaisiin käyttää järjestöjen osarahoitusosuuksiin muiden rahoittajien, kuten EU:n, rahoituksella toteutettavissa kehittämishankkeissa.

Kuntoutussäätiö ehdottaa, että osarahoitusosuuden haku ja siihen liittyvä päätöksenteko olisi jatkuvaa. Tämä olisi tärkeää kehittämistyön joustavuuden näkökulmasta. Eri kehittämisrahoitusten hakuajat vaihtelevat ja STEAn osarahoitusosuuksien kiinteät hakuajat hankaloittavat näihin rahoitushakuihin osallistumista. STEAn rahoituspäätöksen odottaminen saattaa myös viivyttää toiselta rahoittajalta jo myönteisen päätöksen saaneen kehittämistyön käynnistämistä. Näemme myös tärkeänä eri rahoittajien välisen vuoropuhelun rahoitusten yhdistämisen näkökulmasta.

13 § (Edelleen välitettävä avustus)

Ei kommentoitavaa.

14 § (Asiakkaiden valinta)

Kuntoutussäätiö näkee, että asiakasvalintaa koskevien, usein arkaluonteistenkin asiakirjojen 10 vuoden säilytysaika on järjestöille kohtuuttoman pitkä.

15 ja 16 § (Avustuksen käyttöaika; Kirjanpito)

Ei kommentoitavaa.

17 § (Selvitys avustuksen käytöstä)

Tilintarkastajan raportti on järjestöille huomattava taloudellinen ja hallinnollinen rasite, joten Kuntoutussäätiö näkee, että on hyvä, että raportointirajaa korotetaan.

18 § (Maksujärjestely takaisinperittävässä avustuksessa)

Ei kommentoitavaa.

19 § (Neuvottelukunnan kokoonpano)

Kuntoutussäätiön näkemyksen mukaan vastaa hyvää nykikäytäntöä, että neuvottelukunnan jäsenten tulee olla sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden toimialaa edustavia, toimialan yhdistysten tai säätiöiden ehdottamia henkilöitä.

20 § (Arviointi- ja avustusjaoston kokoonpano)

Kuntoutussäätiö kannattaa uutta lisäystä, jonka mukaan arviointi- ja avustusjaoston jäsenet eivät saa olla työsuhteessa tai muissa sidossuhteissa avustusten hakijoihin. Asetusluonnoksesta puuttuvat nykyisellään kuitenkin arviointi- ja avustusjaoston tehtävät.

21–24 § (Toiminnan järjestäminen; Palkkiot ja korvaukset; Voimaantulo; Siirtymäsäännökset)

Ei kommentoitavaa.

Riikka Shemeikka, Mika Ala-Kauhaluoma, Essi Lemberg

15.9.2023

Kuntoutussäätiö

Kuntoutussäätiö on kuntoutuksen suunnannäyttäjät ja visiomme on olla vetovoimaisin kuntoutuksen kehittämisympäristö. Osaamisalueemme ovat työkyky, toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus.

Toiminnassamme yhdistämme asiakaskokemuksen korkeatasoiseen monitieteiseen tutkimukseen, uudistamme kuntoutusmalleja ja kuntoutusjärjestelmää sekä innostamme kehittämiseen mukaan asiantuntijoita, päättäjiä, yrityksiä, järjestöjä ja asiakkaita.

Riikka Shemeikka

Toimitusjohtaja, VTT, FM, dos.

Mika Ala-Kauhaluoma

Yhteyspäällikkö, VTT

Essi Lemberg

Talousjohtaja

Lisätietoja: Toimitusjohtaja Riikka Shemeikka, yhteyspäällikkö Mika Ala-Kauhaluoma ja talousjohtaja Essi Lemberg, Kuntoutussäätiö